



XXVIII. ročník mezinárodní odborné konference

Teoretické a praktické aspekty veřejných financí

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta financí a účetnictví

19. dubna 2024

Výbor konference

Lucie Sedmihradská, Prague School of Economics and Business, head of the committee

Monika Sedláková, Prague School of Economics and Business, committee secretary

Radim Boháč, Charles University, Prague

Robert Jahoda, Masaryk University, Brno

Beáta Mikušová Meričková, Matej Bel University, Banská Bystrica, Slovakia

Juraj Nemeč, Masaryk University, Brno

Jan Pavel, Prague School of Economics and Business

Veronika Solilová, Mendel University, Brno

Jana Tepperová, Prague School of Economics and Business

Alena Vančurová, Prague School of Economics and Business

Leoš Vítek, Prague School of Economics and Business

Jaroslav Vostatek, University of Finance and Administration, Prague

Pořadatel



Katedra veřejných financí

Fakulta financí a účetnictví

**Vysoká škola ekonomická
v Praze**

Nám. W. Churchilla 4

130 67 Praha 3

<http://kvf.vse.cz>

Internetové stránky konference

<https://kvf.vse.cz/tapapf/past-sessions/>

Rámcový program

- 9:15 – 10:00 Registrace účastníků
- 10:00 – 10:15 Zahájení konference
- 10:15 – 11:30 Plenární zasedání
 - Moderátor: Lucie Sedmihradská, katedra veřejných financí, VŠE v Praze
 - Jiří Špalek, Masarykova univerzita: Možnosti a limity aplikace behaviorálních poznatků ve veřejných financích
 - Emília Sičáková-Beblavá, Univerzita Komenského v Bratislavě: Behaviorálna verejná politika – jej použitie na Slovensku v miestnych samosprávach a pri zlepšovaní zdravia
- 13:00 – 14:45 Jednání účastníků v odborných sekcích I.
- 15:00 – 16:45 Jednání účastníků v odborných sekcích II.
- 17:00 – 18:00 Panelová diskuse: Odborník z praxe ve výuce
 - Moderátor: Jana Tepperová, katedra veřejných financí, VŠE v Praze
- 18:00 – 20:00 Společenský večer účastníků konference
 - Restaurace Deštník, nová budova, přízemí

Obsah

Eduard Bakoš	6
Soňa Kukučková	6
Marek Litzman	6
The Pulse of Participation: Investigating Voter Turnout Dynamics in Participatory Budgeting Contexts.....	6
Daniel Bárta	7
Odhad daňových elasticit pro cyklické očišťování salda sektoru vládních institucí v České republice	7
Matej Boór	8
Yuliya Petrenko	8
Fiškalne pravidlá a rozpočtové výdavky na výskum a vývoj: evidencia z krajín Európskej únie.....	8
Pavel Havlík	9
Martin Dlouhý	9
Hodnocení efektivnosti zdravotnictví ve vyspělých zemích metodami MCDA a DEA.....	9
Lukáš Hulínský	10
Ovlivňují platy chování zastupitelů v obcích.....	10
Milan Jílek	11
Fiscal Consolidation and Fiscal Decentralization in OECD European Countries.....	11
Daniel Kolek	12
Analýza příjmů do zdravotnictví ve vybraných letech.....	12
Piotr Luty	13
Krzysztof Biernacki	13
Benford's Law as a tool for tax revenue anomalies detection in Poland.....	13
Jozef Machek	14
Can AI replace human doctors in healthcare?	14
Jan Mertl	15
Is the Czech healthcare still cheap?	15
Peter Pisár	16
Stanislava Honzová	16
Factors influencing private research and development expenditures in the EU countries – with a specific focus on the Slovak and Czech situation	16
Jarmila Rybová	17

Taxation of Still Wine in the Czech Republic	17
Lucie Sedmihradská	18
Punctuated equilibrium theory: Budgeting in the Czech regions	18
Pavel Semerád	19
Petra Hospodková	19
Vladimír Rogalewicz	19
Ondřej Babuněk	19
Zdanění cukrem slazených nápojů v České republice.....	19
Barbora Slintáková	21
Štěpán Bolek.....	21
Dochází u sazeb DPH v EU a prodejní daně v USA ke spontánnímu harmonizačnímu efektu?	21
Veronika Solilová.....	22
Potential safe harbour for financial transactions: comparability of results based on different databases.....	22
Kristýna Šedová	23
Legal Basis for Global Minimum Level of Taxation	23
Jakub Tatarka.....	24
The nursing labour market. Where are we heading?	24
Petr Tománek	25
Změny ve struktuře výdajů krajů financovaných ze sdílených daní	25
Jaroslav Vostatek.....	26
Stop pro daň z přidané hodnoty v EU!	26
Václav Vybíhal.....	27
On Problems of Tax System of Czech Republic in the Context of 30 Years of its Existence.....	27
Hana Zídková.....	28
What are effective VAT rates in the Czech Republic after The change of statutory rates in 2024	28

Eduard Bakoš

Institution: Masaryk University, Faculty of Economics and Administration
Address: Lipová 41a, 602 00 Brno
E-mail: eduard.bakos@econ.muni.cz

Soňa Kukučková

Institution: Mendel University, Faculty of Business and Economics
Address: Zemědělská 1665/1, 613 00 Brno
E-mail: sona.kukuckova@mendelu.cz

Marek Litzman

Institution: Mendel University, Faculty of Business and Economics
Address: Zemědělská 1665/1, 613 00 Brno
E-mail: marek.litzman@mendelu.cz

The Pulse of Participation: Investigating Voter Turnout Dynamics in Participatory Budgeting Contexts

This paper investigates how participatory budgeting (PB) affects voter turnout in different elections (local, regional, and parliamentary). The study aims to answer the questions whether the implementation of participatory budgeting initiatives affects citizens' behavior in subsequent elections. Based on hand-picked data on participatory budgeting in the Czech Republic and voter turnout from the Czech Statistical Office, an ordinary least squares (OLS) regression analysis was applied to assess PB's effects on voter turnout in different types of elections. Our findings reveal a significant increase in local election turnout linked to PB initiatives. This effect persists when testing for various factors such as the unemployment rate, population density, share of elderly population, and education level. However, the impact of PB on regional and parliamentary elections seems marginal, with negligible changes in voter turnout observed. These results highlight the potential of PB initiatives in enhancing citizen engagement in local governance and democratic processes, though their influence at the regional and parliamentary levels appears limited.

Keywords: participatory budgeting, voter turnout, local elections, factors

JEL Codes: D72, H83

Daniel Bárta

Institution: Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví

Address: nám. Winstona Churchilla 1938/4, 120 00 Praha 3-Žižkov

E-mail: daniel.barta@unrr.cz

Odhad daňových elasticit pro cyklické očišťování salda sektoru vládních institucí v České republice

Cílem této práce bylo odhadnout krátkodobé a dlouhodobé elasticity nejvýznamnějších příjmových kategorií pro účely cyklického očišťování salda sektoru vládních institucí ČR dle metody ECB. Podstatou odhadu elasticit je nalezení citlivosti mezi vývojem vybrané daňové kategorie a vývojem příslušné makroekonomické proměnné. V práci byla využita metoda představená v Bouthevillain a spol. (2001), jejíž základem je regresní analýza, respektive ekonometrický odhad, který využívá časově zpožděné proměnné v tzv. modelu korekce chyb. Ačkoliv by daňové kategorie a příslušné makroekonomické základny měly v dlouhém období dosahovat rovnovážného stavu, v krátkodobém horizontu se od sebe mohou značně odchylovat a běžný rok se tudíž koriguje o odchylku minulého roku. Zkoumáno bylo 5 daňových kategorií: DPH, DPPO, DPFO, sociální pojištění a zdravotní pojištění. U prvních dvou kategorií byly zvoleny časové řady 2001-2022, u druhých dvou kategorií období 2001-2019. Práce odhaduje pro DPH elasticitu 1,21 (LR) a 1,10 (SR) ve vztahu k výdajům na konečnou spotřebu domácností. U DPPO bývá často jako makroekonomická základna volen pouze provozní přebytek, v této práci byl zvolen čistý provozní přebytek a smíšený důchod. Odhad elasticity vyšel 1,77 (LR) a 1,68 (SR) a při zahrnutí dodatečné zpožděné vysvětlující proměnné vychází elasticity 1,76 (LR) a 1,81 (SR). U DPFO byly makroekonomickou základnou zvoleny náhrady zaměstnancům, tedy pouze příjmy ze závislé činnosti. Odhadovaná elasticita je 1,35 (LR) a 1,25 (SR). U sociálního pojištění vyšly elasticity 1,03 (LR) a 0,68 (SR), u zdravotního pojištění pak 1,03 (LR) a 0,77 (SR), přičemž makroekonomickou základnou byly zvoleny náhrady zaměstnancům. Odhady u všech daňových kategorií jsou v souladu s ekonomickou teorií i hodnotami elasticit v některých předešlých studiích.

Keywords: cyklické očišťování salda, daňové elasticity, daňové příjmy

JEL Codes: H20, H62, E32, E62

Matej Boór

Institution: University of Economics in Bratislava
Address: Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava
E-mail: matej.boor@euba.sk

Yuliya Petrenko

Institution: University of Economics in Bratislava
Address: Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava
E-mail: yuliya.petrenko@euba.sk

Fiškálne pravidlá a rozpočtové výdavky na výskum a vývoj: evidencia z krajín Európskej únie

Mnohé krajiny v EÚ implementujú fiškálne pravidlá s cieľom zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií. Fiškálne pravidlá avšak so sebou prinášajú viacero vedľajších efektov v ekonomike. Jedným z týchto vedľajších efektov je aj zmena kompozície verejných výdavkov, pretože fiškálne pravidlá vo svojej podstate limitujú výšku verejných výdavkov a zabraňujú politikom prijímať populistické opatrenia. Tí následne pod vplyvom rozpočtových obmedzení úprednostňujú bežné vládne výdavky slúžiace na zabezpečenie riadneho chodu štátu a obmedzujú kapitálové výdavky. Dôvodom je práve skutočnosť, že bežné výdavky ako rôzne sociálne transfery ovplyvňujú viac voličov, pretože sú pre nich viac hmatateľné a viditeľné než kapitálové výdavky na poskytovanie verejných statkov alebo výskumu a vývoja (Potrafke, 2023). Medzi prvými, ktorí upozornili na vplyv fiškálnych pravidiel na kompozíciu verejných výdavkov bol Kell (2001), pričom potvrdil, že v prípade fiškálnej konsolidácie alebo rozpočtových obmedzení najskôr dochádza ku kráteniu vládnych kapitálových výdavkov a až následne bežných výdavkov. Jürgens (2022) obdobne preukázal, že fiškálne pravidlá sú negatívne korelované s verejnými investíciami. Na základe týchto faktov je hlavným cieľom predkladaného príspevku preukázať existenciu korelačného vzťahu medzi fiškálnymi pravidlami a vládny výdavkami na výskum a vývoj a našou hypotézou je, že striktnější fiškálne pravidlá korelujú so znižovaním verejných výdavkov na výskum a vývoj. Prostredníctvom kovariančno-korelačnej analýzy sme preukázali negatívny korelačný vzťah medzi striktnosťou fiškálnych pravidiel a výškou verejných výdavkov určených na výskum a vývoj. Tento negatívny korelačný vzťah prevládal predovšetkým v „novších“ členských krajinách EÚ počas obdobia 1995-2022. Využitie prierezových údajov preukázalo zmenu smeru z pozitívneho korelačného vzťahu na negatívny po roku 2013, čoho dôvodom môže byť sprísnenie fiškálnych pravidiel a implementácia nových ako reakcia na doznievajúcu dlhovú krízu v HMÚ. Korelačná analýza s využitím časových radov konkrétnych členských krajín Európskej únie počas obdobia 1990-2022 preukázala, že nie všetky krajiny sú vystavané rovnakému vplyvu fiškálnych pravidiel na verejných výdavky určené na vedu a výskum. V rámci danej analýzy bolo preukázané, že niektoré krajiny sú indiferentné voči tomuto vplyvu (SE, CY, LV) alebo naopak tento korelačný vzťah nadobúda pozitívne hodnoty (DE, EL, AU), resp. negatívne (FR, BE, BG). Záverom môžeme povedať, že v určitých krajinách so striktnějšími fiškálnymi pravidlami môže klesať podiel výdavkov na výskum, čo môže ohroziť ekonomický rast daných krajín v budúcnosti. Do pozornosti sa preto vynára otázka reformy a uvoľňovania fiškálnych pravidiel, kedy by boli vyňaté kapitálové výdavky z ich dodržiavania. Táto práca bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja SR na základe zmluvy č. APVV-20-0338 a Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR v rámci projektu VEGA č. 1/0660/23.

Keywords: fiškálne pravidlá, index fiškálnych pravidiel, verejné investície
JEL Codes: H11, H50, H83

Pavel Havlík

Institution: Prague University of Economics and Business
Address: Náměstí Winstona Churchila 4, 130 67, Praha 3
E-mail: pavel.havlik@vse.cz

Martin Dlouhý

Institution: Prague University of Economics and Business
Address: Náměstí Winstona Churchila 4, 130 67, Praha 3
E-mail: dlouhy@vse.cz

Hodnocení efektivnosti zdravotnictví ve vyspělých zemích metodami MCDA a DEA

Cílem této studie je kvantifikovat efektivnost zdravotnických systémů pomocí metody vícekriteriálního rozhodování (MCDA) a metody Data Envelopment Analysis (DEA). Následně je cílem výsledky těchto dvou metod porovnat a určit vzorové země pro české zdravotnictví.

Výzkum byl uskutečněn na datech 28 vyspělých států za rok 2019. Studie používá MCDA, což je široce používaná metoda ve veřejném sektoru pro hodnocení možností s více indikátory. Váhy indikátorů jsou stanoveny analytikem nebo skupinou expertů a váhy jsou pro všechny hodnocené jednotky stejné. To představuje výhodu v tom, že důležitost jednotlivých vstupů a výstupů určuje analytik na základě svých znalostí a nevýhodu v tom, že samotné rozhodnutí zásadně ovlivňuje výsledky. Váhy jednotlivých vstupů a výstupů byly stanoveny na základě námi provedeného dotazníkového šetření. Dotazník byl zaslán 83 zdravotnickým odborníkům, které jsme rozdělili do tří profesních skupin: akademici (22), manažeři ve zdravotnictví nebo úředníci veřejného sektoru (23) a politici (38). Z respondentů odpovědělo 27 (33 %). Ve studii jako vstupy byly použity tyto proměnné: počet lékařů, počet zdravotních sester, počet nemocničních lůžek a výdaje na zdravotnictví k HDP. Jako výstupy pak střední délka života, naděje dožití ve zdraví a kojenecká úmrtnost.

Studie na základě výsledků MCDA stanovila Izrael, Estonsko, Lucembursko, Itálii, Spojené království, Španělsko, Slovinsko a Kanadu jako vzorové země pro české zdravotnictví. Pokud jde o porovnání metod MCDA a DEA, tak metoda DEA ukázala vyšší skóre efektivnosti než MCDA metoda. To je dáno tím, že DEA stanovuje individuální váhy pro každou jednotku, a tak musí být méně diskriminační než MCDA. V rámci modelu DEA bývá obvykle preferován model s variabilními výnosy z rozsahu (VRS) před modelem konstantními výnosy z rozsahu (CRS), protože model VRS vyjadřuje nelineární a klesající mezní výstup při vysokých úrovních výstupů. Model VRS však v tomto případě prakticky předpokládá, že všechny zdravotnické systémy jsou efektivní nebo téměř efektivní. To není příliš pravděpodobné a je to spíše důsledek prokletí dimenzionality a souvisí to s relativně vyšším počtem vstupů a výstupů vzhledem k velikosti souboru.

Studie je podpořena projektem IGA VŠE, projekt F4/30/2023.

Keywords: efektivnost, OECD, zdravotnictví, MCDA, DEA

JEL Codes: I10

Lukáš Hulínský

Institution: FFÚ VŠE

Address: nám. Winstona Churchilla 1938/4, 120 00 Praha 3-Žižkov

E-mail: lukas.hulinsky@vse.cz

Ovlivňují platy chování zastupitelů v obcích

Práce se zabývá analýzou chování politiků v kontextu rozpočtových rozhodnutí na úrovni obcí a využívá metodu regresní diskontinuity k identifikaci vlivu odměn zastupitelů na alokaci výdajů obce, ale i na příjmovou stránku rozpočtu obce. V rámci výpočtu je zohledněno několik šířek pásem okolo bodu zlomu. Práce využívá obce o velikosti v rozmezí 5 až 20 tisíc obyvatel a širokou škálu rozpočtových ukazatelů. Navazuje na předchozí studie realizované v zahraničí a rozšiřuje tak současný stav poznání o české realitě. Výsledky jsou většinou opačné, než byly publikované autory v Itálii či Holandsku, především v otázce vlivu na běžné výdaje, kdy tato práce v rozporu s předchozími popisuje nárůst výdajů společně s růstem platu zastupitelů. Stejně je tak je očividný i vztah vyšších platů a vyšších příjmů obce. Celkově tak lze soudit, že více placení zastupitelé inklinují ke zvětšování objemu rozpočtu. Dalším zjištěním je, že lépe více placení zastupitelé více alokují příspěvky do oblasti kultury a do státní správy. Zkoumány byly i další oblasti, ale nebyl prokázán statisticky významný vliv. Rozdílné výsledky oproti zahraničí lze interpretovat především jinou politickou kulturou a dalšími lokálními vlivy.

Keywords: Platy, zastupitel, rozpočet, diskontinuita

JEL Codes: E620

Milan Jílek

Institution: Jihočeská univerzita, Ekonomická fakulta

Address: Studentská 13, 370 05

E-mail: jilek@jcu.cz

Fiscal Consolidation and Fiscal Decentralization in OECD European Countries

The paper deals with a mutual relationship between fiscal consolidation and fiscal decentralisation. The paper aims to characterise the impact of fiscal consolidation periods in OECD European countries on fiscal decentralisation and the fiscal behaviour of subnational governments. The central government, responsible for the fiscal sustainability of the general government sector, is assumed to prefer partial shifting of the burden of fiscal consolidation to sub-national governments from the political economics point of view. Within the short term, two principal ways of shifting the burden to subnational governments are available to central governments: cutting intergovernmental transfers and reducing tax sharing. Further, the reaction of subnational governments within the consolidation periods is analysed. The paper analyses the occurrence of such behaviour on panel data of European OECD countries from 1995 to 2022.

Keywords: Fiscal Consolidation, Fiscal Decentralization, Europe, OECD

JEL Codes: H6, H7, H77

Daniel Kolek

Institution: Prague University of Economics and Business

Address: nám. W. Churchilla 1938/4; 130 67; Praha 3

E-mail: daniel.kolek@vse.cz

Analýza příjmů do zdravotnictví ve vybraných letech

Veřejné zdravotní pojištění je jedním ze subsystemů sociálního pojištění a je nepostradatelnou součástí českého zdravotnictví. Z vybraného pojistného je hrazena pojištěncům zdravotní péče, která je hrazena zdravotními pojišťovnami. Účast na pojistném na veřejné zdravotní pojištění je pro všechny osoby povinná. Účastní se ho všichni, kteří mají v ČR trvalý pobyt a dále také cizinci, kteří v ČR vykonávají zaměstnání. V ČR je uplatňován princip solidarity tzn., že pojistné je odváděno v závislosti na výši příjmů, zdravotní služby jsou ale poskytovány dle potřeb pojištěnců. Příspěvek analyzuje vývoj příjmů Všeobecné zdravotní pojišťovny v letech 2010 – 2020. V příspěvku je zjišťováno do jaké míry jsou měsíční příjmy VZP v časovém období 2010-2020 nejvíce ovlivněny sezónností a dále pomocí regresní analýzy je zjišťována závislost příjmů VZP na počtu pojištěnců. Největší závislost mezi proměnnými byla v roce 2020 a naopak nejmenší v roce 2012.

Keywords: Veřejné zdravotní pojištění, Všeobecná zdravotní pojišťovna (VZP), financování zdravotnictví

JEL Codes: H20, H71, H75

Piotr Luty

Institution: Wroclaw University of Economics and Business
Address: ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław, Poland
E-mail: piotr.luty@ue.wroc.pl

Krzysztof Biernacki

Institution: Wroclaw University of Economics and Business
Address: ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław, Poland
E-mail: krzysztof.biernacki@ue.wroc.pl

Benford's Law as a tool for tax revenue anomalies detection in Poland

The study aims to check whether the introduction of separating capital gains tax from tax on other income in Poland resulted in anomalies in determining revenues. In this study, the tool used to assess difficulties in tax determination, and thus the occurrence of anomalies, is Benford's Law. Benford's Law is a universal law that describes the frequency of occurrence of specific digits in numbers that measure natural and economic phenomena. The research sample included companies that achieved revenues greater than EUR 50,000,000. Following tax reporting in Poland, these companies publish detailed data on revenues, costs and income from capital gains and other income. The research period covers 2018 – 2023, i.e., the years in which Poland's separately calculated capital gains tax appeared. In each analysed period, the number of companies exceeded 3,000 business entities. In the study, we conducted the first-digit and second-digit tests following Benford's Law. The measure of distribution conformity is MAD (Mean Absolute Deviation) – the mean absolute deviation between theoretical (Benford's Law) and empirical (based on the tax values of revenues and income reported by companies). The test of the first digit for revenues from other sources showed a lack of compliance with the distributions with a noticeably large share of the digit 2. It can be explained by the revenue threshold of EUR 5,000,000 for companies in the database (at the average euro exchange rate of not more than five and not less than 4, the value of revenue in PLN (Polish zloty) will start with the number 2). In the case of income from capital gains, only in 2019 did there be a lack of compliance with the Benford distribution. In other years, compliance is at a marginal or acceptable level. The second-digit test for other income showed compliance of the distributions at an acceptable level in 2018-2019 and marginal in 2020-2022. For income from capital gains, the second-digit test showed no compliance in 2018 and 2022; in 2019 and 2021, the compliance was at a marginal level.

The study results indicate specific periods in which anomalies in revenue determination occurred. Due to the research sample's limited use of the first-digit test, we focused on the second-digit test in the results. There were more periods of non-conformity of distributions with income from capital gains. It may prove difficult to interpret Polish legal provisions or manipulate taxpayer data. Moreover, it can be noted that as we approach 2022, the conformity of the distribution of other revenues for the second-digit test decreases from an acceptable level to a marginal level. The second digit test for tax incomes confirms the observed periods of anomalies in tax revenues.

Keywords: revenues, Benford's Law, capital gains

JEL Codes: M4, H2

Jozef Machek

Institution: Faculty of Health Sciences, Palacký University Olomouc

Address: Na Výsluní 8, 68001 Boskovice

E-mail: jozef@machek.sk

Can AI replace human doctors in healthcare?

Artificial intelligence (AI) is now permeating potentially every segment of human life. It penetrated the healthcare industry a long time ago, but never with the emphasis it has today. In the context of machine learning, AI has been represented in healthcare for years. The natural evolution of the AI segment in healthcare was in neural networking and deep learning. What is now absolutely ahead of us is the integration of machine learning into the deep learning and neural network, to such an extent that the previously unimaginable singularity of AI can now actually become reality.

Firstly, can we ask the question: Is AI a good servant but a bad master? Yes, we can. Can we answer such a question in a relevant, professional, and unbiased way? Yes, we can. Are the answers to any of the above questions relevant to humanity? They are not, but should be. The advantages and disadvantages of implementing AI in healthcare are different, somewhere the positives prevail, sometimes we see economic, social and legal risks. A significant potential of AI in healthcare is the promise of automating procedures and medical practices, with the implication that for healthcare professionals, such a practice would make their work more efficient. However, the reality is quite the opposite, with inherent job security fears hindering effective AI-enabled deployment and application. The main aim of this research is to evaluate the advantages and disadvantages of using AI in the healthcare sector, such as the economic benefits, risks of this technology, and the impact on the labour market. Besides the theoretical approach, the research will reflect on the use of AI in healthcare in the context of the lack of capacity of doctors in the Czech healthcare system.

Concerning the methodological approach, a combination of quantitative and qualitative methods will be used. Secondary data obtained from official statistical sources and international scientific literature review will be used for initial quantitative analysis. As this is a new topic for which there is not enough data available, the key challenge will be to obtain relevant primary data. For primary data collection, the methods of qualitative research will be applied, such as focus groups and expert interviews. The main tasks will be connected with the evaluation of AI implementation in various healthcare institutions. Based on the preliminary literature review, the economic benefit of AI is an unmentionable factor. IDC's latest analysis of the Worldwide Artificial Intelligence Spending Guide shows that AI spending in Europe reached \$34.2 billion in 2023, representing 20.6% of the global AI market. IDC further estimates that AI spending in Europe will show an average compound annual growth rate (CAGR) of 29.6% between 2022 and 2027, slightly higher than the global 26.9% over the same period; by 2027, European spending is expected to exceed \$96.1 billion.

Keywords: AI, economic benefits, labour market, technology

JEL Codes: H51, I15, O14, O33, P36

Jan Mertl

Institution: VSFS

Address: Estonská 500, Praha 10

E-mail: jan.mertl@outlook.com

Is the Czech healthcare still cheap?

Before covid pandemics, the Czech healthcare was considered in terms of expenditure to GDP ratio as one of the cheaper amongst OECD countries. The increase of health expenses and to some extent the stagnation of GDP led to the increase of this share, which does not seem to return to pre-covid levels. The paper will analyze this development, factors that contributed to it and the consequences for Czech fiscal and health policy. It will also discuss whether and to what extent the Wiseman and Peacock's displacement effect theory can be applied to this observed phenomenon. We look at other OECD countries if similar development can be spotted there, too, and ponder about the consequences it can have for the Czech fiscal space for health. It refers to the financial capacity and flexibility of a government to allocate resources and funds specifically for healthcare purposes. It involves having sufficient financial resources to invest in and sustain healthcare systems, programs, and services without jeopardizing overall fiscal stability. Fiscal space for health is essential for addressing public health challenges, improving healthcare infrastructure, and ensuring access to quality healthcare services for the population. In this paper we look how this has changed and to what level the expenditure for Czech healthcare arose recently.

Keywords: healthcare, displacement effect, fiscal space for the health

JEL Codes: I13, H51

Peter Pisár

Institution: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Ekonomická fakulta
Address: Tajovského 10, 975 90, Banská Bystrica, Slovensko
E-mail: peter.pisar@umb.sk

Stanislava Honzová

Institution: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Ekonomická fakulta
Address: Tajovského 10, 975 90, Banská Bystrica, Slovensko
E-mail: stanislava.honzova@umb.sk

Factors influencing private research and development expenditures in the EU countries – with a specific focus on the Slovak and Czech situation

The support of digitalisation in the corporate sphere is an issue discussed in the context of the current digitalisation of public administration and market deregulation. The use of e-government has a positive impact on transparency, participation, and communication and affects personal control of government policies about reducing corruption in a country (Twizeyimana, Andersson, 2019; Jaeger, 2005; Kardan, Sadeghiani, 2011; Andersen, 2009; Mistry, 2012; Kim, 2014; Park, Kim, 2020; Goloshchapova, 2023).

The findings of the mapping studies which examined the impact of factors on the year-on-year change in BERD funding pointed to the fact that countries are not dominated by government funding, but rather by business spending. Specifically, Slovakia and the Czech Republic were the only V4 countries that increased their R&D spending above the trend of EU member countries. Slovakia was included in the groups that were highly supportive of R&D in terms of governments and higher education, but the country lagged in terms of business support for R&D.

The research aims to determine the impact of selected factors on the level of R&D support in enterprises and to examine the quality of the regulatory environment in selected EU countries. The countries at the tail end of the ranking in absolute terms were Malta and Cyprus, with countries such as Germany and France on the other side with the highest values. The V4 countries (excluding Hungary) ranked above the EU average when comparing year-on-year. Poland was the highest, followed by the Czech Republic and Slovakia. Although these countries did not perform the most favourably, this can be justified in per capita terms, with the Slovak Republic and the Czech Republic showing a significantly higher average year-on-year change in absolute terms.

In terms of the chosen factors, appropriate tools for assessing the magnitude of impact include government R&D spending, regulatory quality, use of e-public services, and the proportion of employees using the Internet for work purposes. The results of the analysis carried out showed a significant impact of regulatory quality on BERD. The regulatory quality scores of Slovakia and the Czech Republic showed that the countries have performed more favourably than the other V4 countries in recent years. In terms of both absolute and relative average year-on-year change over the long term during 2010-2022, the countries performed more favourably than Poland and Hungary. The future direction of research should focus on the achievement of regulatory quality in selected EU countries and on the specific implications of BERD remedies. As the SK and CZ Republic perform more favourably on the country's regulatory quality scores in the long run, it is necessary to investigate their position and the actual impact of policies.

This work has been supported by the Scientific Grant Agency of Slovak Republic under project VEGA No. 1/0411/24.

Keywords: BERD, digitalization, regulatory quality, R&D

JEL Codes: L50, E24, L40

Jarmila Rybová

Institution: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta

Address: Studentská 13, 370 05 České Budějovice

E-mail: jrybova@ef.jcu.cz

Taxation of Still Wine in the Czech Republic

The article deals with estimates of revenues from the taxation of still wine to the state budget of the Czech Republic and other facts connected with the taxation of still wine. Considerations on the taxation or non-taxation of still wine are very current in the field of finance and agriculture. Nevertheless, it is evident that the income from this tax may be relatively low considering the administrative costs of introducing a new tax, both on the part of the state administration and on the part of the wine producers. On the other hand, the deficit state budget requires the addition of other possible sources of income. The arguments of domestic wine producers about the reduction of their competitiveness seem to be incorrect, because both domestic and imported production are subject to excise tax on wine in the Czech Republic. The introduction of the tax would mainly affect consumers of still wine by increasing its price. They may react by decreasing consumption of still wine and looking for a cheaper alternative.

Keywords: still wine, excise duty, wine tax, alcoholic beverages, consumption tax

JEL Codes: E62, G30, H25

Lucie Sedmihradská

Institution: VŠE v Praze

Address: nám. W. Churchilla 4, Praha 3

E-mail: sedmih@vse.cz

Punctuated equilibrium theory: Budgeting in the Czech regions

The theory of punctuated equilibrium explains long-term empirical observations of budgetary behavior, showing that periods of relative stability or minor changes (so-called increments) are interrupted by more sizable changes (so-called punctuations). Large-scale punctuations spring from either a change in preferences or a change in attentiveness and reflect changing government priorities.

A case study of Czech regions between 2005 and 2022 utilizes data on the amended budget instead of budget execution data, which, in addition to the political decision, also incorporates other factors influencing budget execution, such as the inability or unwillingness to spend the allocated amounts entirely.

Analysis of year-to-year changes in the current expenditure in 364 functional lines confirmed predictions of the punctuated equilibrium theory: most of the year-to-year changes are incremental. The share of incremental changes is relatively stable over time; however, it significantly declined a few times, one of them being in 2020 when the COVID-19 pandemic broke out.

Keywords: local government, budgetary process, budgeting, punctuated equilibrium theory, Czech Republic

Pavel Semerád

Institution: Vysoká škola Sting
Address: Rašínova 103/2, 602 00, Brno
E-mail: pavel.semerad@atlas.cz

Petra Hospodková

Institution: Provozně ekonomická fakulta, Česká zemědělská univerzita v Praze
Address: Kamýcká 129, 165 00, Praha
E-mail: hospodkova@pef.czu.cz

Vladimír Rogalewicz

Institution: Fakulta biomedicínského inženýrství, České vysoké učení technické v Praze
Address: náměstí Sítná 3105, 272 01, Kladno
E-mail: rogalewicz@fbmi.cvut.cz

Ondřej Babuněk

Institution: Vysoká škola NEWTON
Address: 5. května 1640/65, 140 21, Praha
E-mail: ondrej.babunek@newton.university

Zdanění cukrem slazených nápojů v České republice

Nadměrná konzumace cukru (WHO doporučuje méně než 10 % z celkového energetického příjmu) způsobuje vážné zdravotní potíže. Česká republika toto doporučené množství převyšuje téměř dvojnásobně. Významným zdrojem cukru jsou slazené nápoje (sugar-sweetened beverages, SSB), neboť v porovnání s ostatními potravinami vedou k výrazně větší spotřebě cukru.

Cílem našeho příspěvku je proto na základě zkušeností z vybraných států (Dánska, Francie, Maďarska, Itálie, Polsko, Katalánska – Španělsko a Spojeného království) navrhnout daň z cukrem slazených nápojů v České republice. Při formulování návrhu jsme se zaměřili na vývoj spotřeby cukru, spotřeby SSB a obezity před zavedením a/nebo zrušením daně z cukru a po něm.

Hlavním předpokladem je, aby byla daň (i) snadná na konstrukci, (ii) progresivně zohledňovala obsah cukru, a tím (iii) motivovala výrobce ke snížení obsahu cukru v SSB. (Evropskému kontextu je věnován článek Semerád et al. Sugar-sweetened beverages: Taxation evidence from seven European countries and recommendations for implementation in other EU regions, Central European Journal of Public Health, v recenzním řízení.)

Naše komparace ukazuje rozdílné výsledky po zavedení daně z SSB. Zatímco v Maďarsku nedošlo ke snížení spotřeby (mělo příliš velké rozpětí v jednotlivých sazbách), v ostatních sledovaných státech došlo po zavedení daně ke snížení spotřeby. Největších úspěchů bylo dosaženo ve státech, které zohledňovaly rostoucí množství přidaného cukru ve 100 ml nápoje (tj. daň založená na obsahu cukru).

Proto navrhujeme, aby byla u nově zavedené spotřební daně z SSB v České republice uplatněna tři pásma:

První pásmo do 5g/100 ml navrhujeme od spotřební daně osvobodit a uplatnit jen sníženou sazbu daně z přidané hodnoty (DPH), neboť zahrnuje i zdraví prospěšné nápoje např. minerální vody. Sníženou sazbu DPH navrhujeme proto, aby došlo k většímu cenovému zvýhodnění a tím i k motivování k vyšší spotřebě na úkor nápojů zařazených ve vyšších pásmech.

U druhého pásma nad 5g/100 ml navrhujeme uplatnit spotřební daň dle rostoucího objemového množství cukru [g] ve 100 ml nápoje. Za každý gram cukru navíc bude uplatněna sazba 0,32 Kč/l a snížená sazba DPH. Inspirace sazby vychází ze základní sazby u spotřební daně z piva, což by mohlo být v rámci veřejné diskuze přijatelné řešení.

Ve třetím pásmu nad 10 g/100ml navrhujeme uplatnit stejnou sazbu spotřební daně jako ve druhém pásmu a současně základní sazbu DPH.

Na základě zkušeností ze států, které úspěšně zavedly daň z SSB (např. Francie, Polsko a Spojené království), lze očekávat snížení roční spotřeby SSB v České republice o minimálně 4 litry na osobu. Současně odhadujeme daňový výnos 3,5-4 mld. Kč ročně. Snížená spotřeba by z dlouhodobého hlediska přispěla ke zlepšení zdraví obyvatelstva a tím by se snížily i náklady vynaložené na zdravotní péči.

Keywords: cukrem slazené nápoje, spotřeba cukru, veřejné zdraví, zdanění cukru

JEL Codes: H21, H73, I18

Barbora Slintáková

Institution: VŠE v Praze
Address: Nám. W. Churchilla 4, Praha 3
E-mail: barbora@vse.cz

Štěpán Bolek

Institution: VŠE v Praze
Address: Nám. W. Churchilla 4, Praha 3

Dochází u sazeb DPH v EU a prodejní daně v USA ke spontánnímu harmonizačnímu efektu?

V oblasti sazeb DPH si členské státy EU zachovávají svou suverenitu, sazby napříč unií jsou různé a mění se podle potřeb fiskální či rozpočtové politiky. Podle literatury by však vlivem rozdílů mezi sazbami mohlo docházet k jejich spontánní harmonizaci. Spojené státy americké vybírají místo DPH prodejní daň, přičemž její sazby se mezi jednotlivými státy také různí. A podobně jako v EU by i tady mohlo docházet k jejich spontánnímu sblížení. V příspěvku budou porovnány výsledky sigma konvergence sazeb všeobecné daně ze spotřeby v EU a USA.

Keywords: DPH, prodejní daň, harmonizace

JEL Codes: H25

Veronika Solilová

Institution: Prague University of Economics and Business, Faculty of Finance and Accounting
Address: nám. W. Churchilla 1938/4, 130 67 Praha 3 – Žižkov
E-mail: veronika.solilova@vse.cz

Potential safe harbour for financial transactions: comparability of results based on different databases

The relevance of safe harbour has increased following the release of transfer pricing guidelines on financial transactions due to the inclusive BEPS project framework of Actions 4, 8-10, in 2020, which were subsequently incorporated as Chap. X into the OECD Transfer Pricing Guidelines in 2022. Pricing financial transactions in accordance with the arm's length principle is a very resource intensive process, both financial and human with sufficient knowledge and skills. In addition, the process itself requires in-depth analysis, which is dependent on data sources that can be costly, difficult to identify or access, and not easily evaluated. The result ultimately increases compliance and administrative costs of taxation on both sides, i.e., on both the taxpayer and the tax administration. Safe harbours therefore appear to be a very attractive option, as they provide simplified transfer pricing administration, reduced administrative and compliance costs of taxation, and increased legal certainty on the part of taxpayers. The purpose of the paper is to propose a safe harbour for financial transactions (particularly for loans) for the purposes of the Czech taxpayer reflecting the Czech environment and the availability of the necessary data. Subsequently, the results of safe harbour set according to the different databases used are evaluated and their applications reflecting the Czech environment are considered.

Keywords: transfer pricing, safe harbour, financial transactions, OECD, databases

JEL Codes: H25, K34

Kristýna Šedová

Institution: Charles University, Faculty of Law, Department of Financial Law and Financial Science

Address: nám. Curieových 901/7, 116 40 Praha 1

E-mail: sedovak@prf.cuni.cz

Legal Basis for Global Minimum Level of Taxation

As globalization and market freedoms today allow capital to move within an infinite number of countries, there may be situations where, due to more favorable taxation conditions, taxpayers favor certain tax residences over others particularly taking into account income tax rates. That is why the Organization for Economic Co-operation and Development (hereinafter referred to as the "OECD") and the European Union present more or less legally binding initiatives having impact on substantial tax law as well as international cooperation in tax administration. The purpose of the article is to present legal basis for global minimum level of taxation which lead to adoption of Act no. 416/2023 on top-up taxes for large multinational groups and large domestic groups (the "Act on Top-up Taxes") into Czech law.

Firstly, the paper describes and analyzes relevant legal sources, in particular, (i) on the OECD/G20 level the Inclusive Framework on Base Erosion and Profit Shifting ("BEPS"), the GloBe Implementation Framework and the Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Matters to Prevent BEPS; (ii) further on the level of the European Union, the Council Directive (EU) 2022/2523 of 14 December 2022 on ensuring a global minimum level of taxation for multinational enterprise groups and large-scale domestic groups in the Union; and finally (iii) the Act on Top-up Taxes including the explanatory memorandum under Czech law. Based on the descriptive analysis, the author aims to assess whether the legal sources are mutually consistent in terms of global minimum level of taxation and whether the Act on Top-up Taxes meets basic principles of tax law, especially intelligibility, effectiveness, and fairness.

Given the complexity of legal regulation, the author's scientific aim is to summarize its basis in a comprehensible form in order to continue further research concerning possible limitations due to which the implementation of regulation might not lead to desired optimization of the income taxation on the global level.

Keywords: taxation, globalization, corporate income tax

JEL Codes: H21, H25, K34

Jakub Tatarka

Institution: Faculty of Health Sciences, Palacky University Olomouc

Address: Údolní 51, 602 00, Brno, Czech republic

E-mail: tatarka.jakub93@gmail.com

The nursing labour market. Where are we heading?

Nursing turnover is of great concern to patients, management and the profession, and numerous studies have been conducted to increase understanding about this phenomenon. Many factors are found to contribute to nurses' intention to leave and past studies revealed that the factors could be individual, organizational, environmental as well as demographic factors. Turnover is an important indicator of the nurse job market. Despite its wide use as a measure for health-care system analysis, there is a lack of consistency in the definition of turnover. Some definitions include any nurse leaving an organization; others may include involuntary and voluntary leaving. These inconsistent definitions also result in various turnover rates. There are growing concerns of nursing shortages in many countries. In developed countries the ageing of the population is fuelling the demand for nurses while the supply is being affected by the wider occupational opportunities available to women. In the Czech Republic, there is a shortage of up to four thousand nurses, specifically their full-time jobs.

With the lack of nurses, where are we heading and what are the most important factors at the scene? The main objective of the paper is to evaluate the development of nurses' salaries between 2012 and 2022 and discuss their possible implications for the labour market. In order to achieve this objective, the method of literature review and statistical analysis is used. Research is based on data from national and international sources, such as the Czech Statistical Office (CZSO), EUROSTAT and the Institute of Health Information and Statistics of the Czech Republic (IHIS CR). The results show significant differences between nurses working in the public and private sphere. In public sector, there are generally higher salaries than in private sphere. In detail, in the field of non-acute care is the difference most noticeable. In public sector, earnings increase relatively continuously with increasing age, while the wage of nurses in private sphere is highest in the age group 25-29 years. This may be related to higher education of nurses in younger age groups. Salaries were also significantly affected by the impact of the COVID -19 pandemic. The highest average salary for health professionals was observed in 2021, during the peak of pandemic. After pandemic, since year 2022, there is significant decrease. In terms of regions, the highest number of nurses is in the capital city Prague, lowest in Central Bohemia Region. Noticeable is also the fact, that although is the nursing profession domain of women (98% of nurses), men (2% of nurses) earn more on average than women. This is particularly pronounced in the age group 35-44 years. Unluckily, there is lack of detailed data. Even the number of male nurses continues to grow at all levels of nursing, nursing still has a long way to overcome the stigma labelling nursing as a "women's work".

Keywords: nurses, labour market, healthcare, wages, turnover

JEL Codes: E24, I15, J45

Petr Tománek

Institution: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava

Address: 17. listopadu 2172/15, 708 00 Ostrava-Poruba

E-mail: petr.tomanek@vsb.cz

Změny ve struktuře výdajů krajů financovaných ze sdílených daní

Příspěvek je zaměřen na zhodnocení struktury a zdrojů výdajů krajů v ČR. Ve zdrojích rozpočtů krajů jsou výrazně zastoupeny transfery a dále pak příjmy ze sdílených daní. Transfery jsou krajům poskytovány vesměs účelově a promítají se v různé míře v jednotlivých výdajových oblastech krajů. Rozsah transferů krajům je dán rozpočtovou politikou státu, která zejména prostřednictvím nárokových transferů ze státního rozpočtu, poskytuje krajům podstatnou část jejich zdrojů hospodaření, ale patří zde i transfery ze státních fondů či Evropské unie. S transfery je spojeno jejich účelové použití; na druhé straně pak zdroje hospodaření krajů ze sdílených daní v rámci rozpočtového určení daní, umožňují vlastní samostatné rozhodování krajů o použití těchto zdrojů. Princip rozpočtového určení daní pro kraje je dán pevnými podíly jednotlivých krajů na sdílených daních. Nastavení těchto podílů proběhlo naposledy v roce 2005 a od té doby se nezměnilo a nejsou tedy nastavena kritéria, která by reagovala na změny v podmínkách jednotlivých krajů. Použití transferů a prostředků ze sdílených daní v různých oblastech výdajů krajů je uplatněno v různé míře, což je dáno zejména jejich účelovostí. Při pohledu na výdaje krajů tak nelze identifikovat, do jaké míry je příslušný výdaj pokryt transfery a do jaké míry jsou zde uplatněny zdroje ze sdílených daní; k tomu je zaměřen tento příspěvek.

Cílem příspěvku je zhodnocení, jak velké jsou a zda se v čase relativně mění použití zdrojů ze sdílených daní ve výdajích za soubor 13 krajů. Příspěvek analyzuje hospodaření krajů ve dvou časových obdobích a na tomto základě dospívá k závěrům z hlediska použití zdrojů ze sdílených daní krajů a jejich změny v čase. Výdaje krajů jsou v příspěvku sledovány jednak z odvětvového hlediska a jednak z hlediska vytvořených specifických výdajových oblastí, které tvoří zejména největší podíly výdajů krajů, a které tak ukazují na hlavní výdaje krajů hrazené ze sdílených daní.

Keywords: kraj, rozpočet, příjmy, výdaje, transfery, daně

JEL Codes: H50, H72

Jaroslav Vostatek

Institution: University of Finance and Administration

Address: Estonská 500, Praha 10

E-mail: jvostatek@volny.cz

Stop pro daň z přidané hodnoty v EU!

Daň z přidané hodnoty bývá považována za neúspěšnější fiskální inovaci posledních 60 let. První generace daně z přidané hodnoty se zrodila v zemích EU; dnes je považována za nejslabší druh této daně. Lze ji podstatně zkvalitnit během několika let, které „zbývají“ do zavedení tzv. finálního režimu DPH v EU? Vždyť se „nepovedla“ ani kvalitativní transformace na druhou generaci DPH, která by ve své ideální variantě byla všeobecnou daní, vztahující se na přidanou hodnotu ve všech odvětvích, s jednotnou (a podstatně nižší) sazbou daně.

Předmětem DPH není přidaná hodnota. DPH fakticky zdaňuje prodej zboží s tím, že daňová povinnost se snižuje o DPH „na vstupu“. Zdaňovat přidanou hodnotu doopravdy by znamenalo přímo zdaňovat zisk a mzdové náklady; donedávna to praktikovali v Japonsku. Je to ovšem zbytečné: zisk a mzdy se až na výjimky zdaňují tak jako tak. Takže se vlastně můžeme obejít bez daně z přidané hodnoty, resp. bez všeobecné daně z obratu.

S každou daní jsou spojeny i nejrůznější zájmy a lobbying, které často vedou k deformaci daně. Respektuji přitom několik sociálních modelů (welfare regimes). K liberálnímu modelu patří rovné zdanění příjmů, k neoliberalnímu modelu pak zdanění spotřeby – teoreticky nejlépe ve formě proporcionálního (ročního) zdanění spotřebních výdajů, prakticky pak v podobě univerzální daně z přidané hodnoty, s jednou sazbou. Křesťansko-demokratický model se opírá o zdanění příjmů fyzických a právnických osob a o členité systémy sociálního pojištění. Sociálně-demokratický daňový model je oproti tomu jednodušší: aplikuje duální zdanění příjmů a zaměstnavatelské příspěvky na sociální zabezpečení. Tyto dva modely by se obešly bez daně z přidané hodnoty; v EU je ovšem DPH povinná. Lobbisté v EU prosadili vynětí finančního sektoru z DPH: prý to z koncepčních důvodů nejde. Kdyby to byla pravda, pak by ovšem mělo existovat náhradní zdanění tohoto sektoru, např. ve formě zdanění mezd či pojistných produktů; v řadě zemí tomu tak je (v různé podobě), u nás se k tomu nikdo neodhodlal.

V USA byly pokusy nahradit, tam z ústavních důvodů neexistující, DPH dvěma daněmi: individuální daní ze mzdy (wage tax) a podnikatelskou daní (business tax), s jednotnou sazbou. Ve východní Evropě vešel široce ve známost návrh Halla a Rabushky na „rovnou daň“, skládající se ze dvou uvedených daní, s jednotnou sazbou 19 %. Dividendy a úrokové příjmy těmto daním nepodléhají, u podnikatelské daně se úrokové náklady a také odpisy neodpočítávají (odepisují se rovnou celé investice). U daně ze mzdy Hall a Rabushka navrhovali odpočet od základu daně podle počtu členů rodiny. Daňová reforma např. na Slovensku od roku 2004 zavedla 2 rovné daně podle tohoto vzoru, plus ... stejnou sazbu (19 %) u daně z přidané hodnoty.

DPH lze nahradit zdaněním přidané hodnoty: zdaněním mezd a podnikatelskou daní, s odpovídající integrací se zdaněním osobních a korporátních příjmů. V rezervě v EU ještě mají členské země americkou daň z prodeje finálnímu spotřebiteli (sales tax).

Keywords: daň z přidané hodnoty, daň ze mzdy, daň ze zisku

JEL Codes: H20, H21

Václav Vybíhal

Institution: University of Ss Cyril and Methodius in Trnava, Faculty of Social Sciences

Address: 917 00 Trnava, Bučianska 4/A; Slovakia

E-mail: vaclav.vybihal@volny.cz

On Problems of Tax System of Czech Republic in the Context of 30 Years of its Existence

This paper examines the evaluation of Czech Republic's tax system over 30-year period since its inception in 1993, both from the perspective of meeting the criteria and postulates derived from tax theory and through a comparison of the operating mechanisms and taxes rates for individual taxes in Czech Republic with those in the most developed countries of the European Union and the USA. It also comments on the gradual changes in the tax system that occurred during the observed period. Special attention is given to issues related to meeting the requirements formulated in tax theory for a tax system, especially those requirements focused on tax fairness and efficiency in taxation. In this regard, the question arises as to why the ability-to-pay principle is not consistently applied within Czech tax system, unlike in the most developed EU countries and the USA. An integral part of the paper is also the comparison of taxation regimes and the application of tax rates, especially for value-added tax, excise duties, and taxes on the income of individuals and legal persons. The author also justifies why it is not appropriate to increase the tax burden on property tax under the conditions of the Czech tax system.

Keywords: Tax system, ability-to-pay principle, Czech Republic, 30 years of existence

JEL Codes: H 20, H21, H 24

Hana Zídková

Institution: Vysoká škola ekonomická v Praze

Address: nám. W. Churchilla 4, Praha 3

E-mail: hana.zidkova@vse.cz

What are effective VAT rates in the Czech Republic after The change of statutory rates in 2024

As of January 1, 2024, reduced VAT rates were unified into one in the Czech Republic. New statutory VAT rates are 12 % and 21 %. However, the statutory rates do not reflect the actual tax burden of final consumers, as the structure of their consumption determines the actual amount of the tax households pay on their expenditures. The paper deals with the change in the VAT effective rates households pay. Data on household consumption from family account statistics are processed. The resulting VAT effective rate for households in 2024 is slightly lower (14.41%) than in 2023 (14.67%). Also, the effective rates before and after the change in the statutory VAT rates for groups of items in the consumption basket are calculated. The effective rate for food and beverages decreased the most; for this group of items, the rate was 15% in 2023 and 12.8% in 2024. On the contrary, in the catering and accommodation group, the effective rate increased from 11.91% to 13.93%

Keywords: VAT rates; statutory rates; effective rates; family account statistics.

JEL Codes: H21



XXVIII. mezinárodní odborná konference
TEORETICKÉ A PRAKTICKÉ ASPEKTY
VEŘEJNÝCH FINANČÍ



19. dubna 2024



VŠE v Praze

Rámcový program

- 9:15 – 10:00 Registrace účastníků
- 10:00 – 10:15 Zahájení konference
- 10:15 – 11:30 Plenární zasedání
 - Moderátor: Lucie Sedmihradská, katedra veřejných financí, VŠE v Praze
 - Jiří Špalek, Masarykova univerzita: Možnosti a limity aplikace behaviorálních poznatků ve veřejných financích
 - Emília Sičáková-Beblavá, Univerzita Komenského v Bratislavě: Behaviorálna verejná politika – jej použitie na Slovensku v miestnych samosprávach a pri zlepšovaní zdravia
- 13:00 – 14:45 Jednání účastníků v odborných sekcích I.
- 15:00 – 16:45 Jednání účastníků v odborných sekcích II.
- 17:00 – 18:00 Panelová diskuse: Odborník z praxe ve výuce
 - Moderátor: Jana Tepperová, katedra veřejných financí, VŠE v Praze
- 18:00 – 20:00 Společenský večer účastníků konference
 - Restaurace Deštník, nová budova, přízemí

Konference

Teoretické a praktické aspekty veřejných financí

byla uspořádána s laskavým přispěním:

Locke & Hobbes

účetní a daňová akciová společnost



Zároveň Vás zveme na příští

XXIX. konferenci

**TEORETICKÉ A PRAKTICKÉ ASPEKTY
VEŘEJNÝCH FINANCÍ**

v dubnu 2025 na spřátelené univerzitě

Ekonomicko-správní fakulta

Masarykova univerzita

Brno-Pisárky